

Sygn. akt I ACa 963/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSO del. Barbara Baran (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A. w W.

przeciwko Gminie I.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 31 stycznia 2014 r. sygn. akt VII GC 170/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 963/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank S.A. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej Gminy I. kwoty 361 595,31 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu, a to wobec zawarcia w dniu 11 marca 2010 r. umowy przelewu wierzytelności pomiędzy Przedsiębiorstwem Budowlano – Usługowym (...) Sp. z o.o. w C. a powodem i niezapłacenia przez pozwaną powodowi należności wynikających z umowy o roboty budowlane, objętych cesją.

Pozwana Gmina I. wносиła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu. Pozwana zarzucała, że w dacie zawarcia umowy przelewu wierzytelność ta była zajęta w sprawie Km 2/10 na rzecz: N. T., (...)

s.c. w S. w celu zabezpieczenia kwoty 347509,02 zł (należność główna) i 17 558,92 zł (koszty postępowania). Nie mogła być zatem przedmiotem skutecznej cesji. Komornik w sprawie Km 2/10 pismem z dnia 5 maja 2010 r. cofnął zajęcie dokonane w tej sprawie, ale dokonał w dniach 5 i 11 maja 2010 r. kolejnych zajęć wierzytelności na zabezpieczenie w sprawach:

a) Km 381/10 na rzecz Firmy Handlowo-Usługowej (...) A. Z. w I. (kwota 9 609,43 zł – należność główna, 501,40 zł – odsetki i 1517 zł – koszty procesu). Powyższe zajęcie zostało uchylone przez Komornika w dniu 21 maja 2010 r.;

b) Km 387/10 na rzecz (...) S.A. w R. (kwota 366 298,50 zł - należność główna, 26 042,53 zł – odsetki ustawowe i 11 796,00 zł – koszty procesu). Powyższe zajęcie zostało przez Komornika uchylone w dniu 8 lipca 2010 r.

Tak więc pozwana nie mogła uiścić kwot objętych fakturami na konto powoda.

Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku uwzględnił powództwo.

Sąd ustalił, że w dniu 11 marca 2010 r. doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności pomiędzy Przedsiębiorstwem Budowlano – Usługowym (...) Sp. z o.o. w C. a (...) Bank S.A. w W.. Na mocy tej umowy firma (...) Sp. z o.o. w C. przelała na powoda wierzytelność przysługującą jej od pozwanego z tytułu umowy o roboty budowlane, zawartej w dniu 10 czerwca 2009 r. w I., obejmującej rozbudowę budynku szkoły podstawowej wraz z budową sali gimnastycznej w Samorządowej Szkole Podstawowej w I.. Umowa przelewu została zawarta jako zabezpieczenie wierzytelności powoda wobec Przedsiębiorstwa Budowlano Usługowego (...) Sp. z o.o. w C. z tytułu umowy o kredyt. Zgodnie z § 3 umowy o przelew, w przypadku niespłacenia zabezpieczonego kredytu wraz wszelkimi należnościami związanymi z jego udzieleniem Bank uprawniony jest do zaspokojenia się z przelanej wierzytelności. Otrzymane z przelanej wierzytelności kwoty przewyższające zadłużenie kredytobiorcy Bank zobowiązany był zwrócić cedentowi tj. Przedsiębiorstwu Budowlano – Usługowemu (...) Sp. z o.o. w C.. O dokonany przelewie pozwana Gmina I. została powiadomiona na piśmie w dniu 12 marca 2010 r.

W dniu 6 kwietnia 2010 r. Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe (...) Sp. z o.o. wystawiło na rzecz pozwanej Gminy fakturę nr (...) na kwotę 106 454,33 zł z tytułu w/w umowy o roboty budowlane. Faktura ta została dostarczona do Gminy w dniu 20 kwietnia 2010 r. a jako termin płatności wskazano 30 dni. W dniu 11 maja 2010 r. Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe (...) Sp. z o.o. wystawiło na rzecz pozwanej fakturę nr (...) na kwotę 255 140,98 zł z tytułu w/w umowy o roboty budowlane. Fakturę tę dostarczono pozwanej w dniu 26 maja 2010 r. a jako termin płatności wskazano 30 dni.

W dniu 25 listopada 2011 r. powód uzyskał od pozwanej informację, że na rzecz Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Oświęcimiu T. P. pozwana przelała w dniu 20 maja 2011 r. kwotę 106 454,33 zł, a w dniu 25 czerwca 2010 r. kwotę 255 140,98 zł, do postępowań prowadzonych pod sygn. Km 381/10 i Km 387/10.

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty tych kwot oraz w dalszej korespondencji pozwana podniosła zarzuty co do zasadności żądań powoda. Dochodzonej kwoty nie uiściła.

Firma (...) Spółka z o.o. w C. w dniu 12 sierpnia 2011 r. odstąpiła od umowy o roboty budowlane zawartej z pozwaną. Pozwana Gmina w piśmie z dnia 30 września 2011 r., uznając odstąpienie od umowy przez Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe (...) Spółkę z o.o. w C. za nieuzasadnione, także złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy o roboty budowlane.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda jest uzasadnione. Bezsporne pomiędzy stronami jest zawarcie umowy przelewu wierzytelności na zabezpieczenie oraz fakt, iż o dokonany przelew wierzytelności pozwana dowiedziała się w dniu 12 marca 2010 r. na skutek pisemnego zawiadomienia jej o tym. Kwoty objęte fakturami nr (...), wystawionymi przez Przedsiębiorstwo Budowlano - Usługowe (...) Sp. z o.o. w C. były należne a pozwana nie kwestionowała ich ani co do wysokości, ani co do zasady; przelała je jednak na poczet postępowań zabezpieczających.

Sąd stwierdził, że istota niniejszego sporu sprowadzała się do ustalenia, czy wykonawca tj. Przedsiębiorstwo Budowlano - Usługowe (...) Sp. z o.o. w C. w chwili dokonania cesji wierzytelności na zabezpieczenie posiadał wierzytelność w kwocie 361 595,31 zł wobec pozwanej Gminy z tytułu umowy o roboty budowlane, łączącej go z pozwaną, czy umowa przelewu wierzytelności była skuteczna, a nadto czy dokonane przez pozwaną Gminę na rzecz komornika sądowego wpłaty zwalniają ją w tym przypadku z odpowiedzialności wobec powodowego Banku jako cesjonariusza.

W ocenie sądu firma (...) Sp. z o.o. w C. jako wykonawca robót budowlanych z tytułu umowy z dnia 10 czerwca 2009 r. w dacie przelewu wierzytelności tj. 11 marca 2010 r. posiadała wierzytelność wobec pozwanej w kwocie objętej pozwem i dokonała na zasadzie art. 509 k.c. skutecznego przelewu tej wierzytelności na rzecz powodowego Banku. Skoro pozwana Gmina została skutecznie powiadomiona o dokonanym przelewie wierzytelności i nie kwestionowała istnienia wierzytelności nabytej przez powoda od wykonawcy tj. firmy (...) Sp. z o.o., to miała wiedzę, że należności z tytułu wystawionych faktur nr (...) za wykonane przez wykonawcę prace będzie musiała zapłacić powodowi. Pozwana nie powinna była zatem przelewać należności z tych faktur na konto komornika, gdyż wskutek cesji była to wierzytelność przysługująca już nie firmie (...) Sp. z o.o., lecz powodowi. Zgodnie z § 8 ust. 6 umowy kredytu warunkiem jego uruchomienia, tj. wypłaty przez Bank na rzecz firmy (...) Sp. z o.o. było złożenie przez pozwaną oświadczenia o przyjęciu cesji wierzytelności, co nastąpiło. Pozwana nie zakwestionowała istnienia nabytej przez powoda od wykonawcy wierzytelności.

Sąd podkreślił, że pozwana dokonała przelewów na konto komornika w dniach 20 maja 2011 r. (co dotyczy kwoty 106 454,33 zł w sprawie Km 381/10, w której wszczęto postępowanie zabezpieczające wobec dłużnika tj. firmy (...) Sp. z o.o. dopiero w dniu 5 maja 2010 r.), oraz 25 czerwca 2010 r. (dotyczy kwoty 255140,98 zł w sprawie Km 387/10, w której wszczęto postępowanie zabezpieczające wobec tegoż dłużnika dopiero w dniu 11 maja 2010 r.). Wszczęcie tych postępowań zabezpieczających miało miejsce tak po dacie dokonania cesji wierzytelności, jak i po dacie zawiadomienia pozwanej o tej cesji. Co do wszczęcia postępowań zabezpieczających w sprawie Km 2/10 (komornik w Oświęcimiu) oraz w sprawie Km 288/10 (komornik w Krośnie) stwierdził sąd, że nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, bowiem należności z faktur nr (...) nie zostały przelane przez pozwaną na poczet tych postępowań. Cesja była skuteczna, zatem żądanie pozwu było uzasadnione. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana Gmina I..

Pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek przyjęcia, że cesja wierzytelności z dnia 11 marca 2010 r. była skuteczna, podczas gdy wierzytelność była zajęta od dnia 5 stycznia 2010 r. przez komornika sądowego (potem nastąpiły kolejne zajęcia). Zarzucono też sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że cesja była skuteczna, podczas gdy mogła ona dotyczyć jedynie części wierzytelności przyszej, której strony umowy nie określiły i nie zindywidualizowały. Podniesiono także zarzut naruszenia prawa procesowego poprzez nieuwzględnienie wniosku pozwanej o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania sprawy I C 1747/13 z powództwa Gminy I. przeciwko firmie (...) Sp. z o.o., toczącej się przed Sądem Okręgowym w Kielcach. Na uzasadnienie apelacji przytoczono argumenty przedstawiane już przed sądem I instancji.

Apelująca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa w całości i zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania lub przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego, dzieląc stanowisko wyrażone przez sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji i zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest bezzasadna.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów, podniesionych przez pozwaną przede wszystkim należy ocenić zarzut dotyczący ustaleń sądu. Tylko bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny może stać się podstawą właściwie

czynionych rozważań i ocen prawnych. Sformułowanie podstawy zarzutu jest nota bene wadliwe, bowiem wskazanie na sprzeczność poczynionych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału oznacza postawienie zarzutu naruszenia prawa procesowego a nie materialnego. Dopiero wnioskowanie sądu można uznać ewentualnie za wadliwe i prowadzące do naruszenia prawa materialnego. Rozważając jednak istotę tego zarzutu trzeba stwierdzić, że mógłby on wzruszyć zaskarżony wyrok wówczas, gdyby istniała dysharmonia między materiałem zgromadzonym w sprawie a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na jego podstawie. Taka sytuacja w tym wypadku nie występowała. Ustalenia, jakie poczynił sąd, oparte są na zgromadzonych dowodach. Treść umowy przelewu wierzytelności (ustalona w oparciu o niebudzące wątpliwości dokumenty) zawartej przez powoda ze spółką (...) jest jednoznaczna - objęto nią całą wierzytelność, jaką spółka posiadała wobec pozwanej Gminy, wynikającą z ryczałtowo określonego w umowie z Gminą wynagrodzenia. Specyfika przedmiotu umowy o roboty budowlane powodowała jedynie to, że należna wykonawcy kwota wypłacana była częściami, w miarę postępu robót. Tak więc sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne.

Odnosząc się do kolejnych zarzutów trzeba stwierdzić, że także są one bezzasadne. Sąd bowiem z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wyprowadził trafne wnioski natury prawnej. Najistotniejsza w tym wypadku kwestia, to ta, że od dnia 12 marca 2010 r. pozwana wiedziała o dokonanej cesji wierzytelności. Powinna zdawać sobie sprawę ze skutków takiej umowy – przede wszystkim z tego, że podstawowym wynikiem przelewu wierzytelności jest sukcesyjne wstąpienie cesjonariusza w miejsce cedenta. Przelew powoduje, że cedent przestaje być wierzycielem, a staje się nim cesjonariusz. Dotychczasowy wierzyciel zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. Cesjonariusz nabywa wierzytelność w takim zakresie i stanie, w jakim znajdowała się ona w chwili dokonania przelewu. Zmienia się osoba wierzyciela, czyli osoby uprawnionej do żądania spełnienia świadczenia. W konsekwencji następuje i ten skutek, że wierzyciele cedenta nie będą mogli prowadzić egzekucji z tej wierzytelności na podstawie zajęcia dokonanego po zawarciu umowy przelewu. O pierwszeństwie cesjonariusza przed wszelkimi innymi osobami do wierzytelności nabytej decyduje pierwszeństwo zawartej przezeń umowy przelewu.

Zajęcie wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym co do zasady nie ogranicza możliwości uczynienia z niej przedmiotu przelewu; podobnie rzecz się ma z zajęciem na zabezpieczenie. Nie może zatem bronić się pozwana zarzutem, że skoro wierzytelność została zajęta przez komornika, to sam ten fakt powoduje bezskuteczność cesji. Istotne jest bowiem, kiedy zajęcie zostało dokonane oraz jakie i wobec kogo powstaną skutki takiego przelewu. Skutki te korygowane są przez przepis art. 885 w związku z art. 902 k.p.c., przewidujący bezskuteczność względem egzekwującego wierzyciela rozporządzenia wierzytelnością po jej zajęciu oraz wiążący skutek przelewu dokonanego przed zajęciem. Ochrona zaś dłużnika wierzytelności uzależniona będzie od tego, czy w chwili spełniania świadczenia (przekazania go komornikowi) wiedział o umowie przelewu i dacie jej zawarcia. Wiedząc, winien był dopełnić obowiązków wynikających z treści art. 896 § 2 k.p.c. Wpłata przekazana komornikowi po zawiadomieniu dłużnika wierzytelności o przelewie nie odnosi skutku względem cesjonariusza i nie powoduje zwolnienia z zobowiązania. Prowadzenie egzekucji z wierzytelności, która wyszła z majątku egzekwowanego dłużnika nie mogło zatem prowadzić do zmniejszenia lub wygaśnięcia zobowiązania dłużnika co do świadczeń spełnionych po otrzymaniu zawiadomienia o przelewie wierzytelności (zob. uchwała SN, sygn. III CZP 110/13 z dnia 26 lutego 2014 r., teza: Dłużnik zajętej wierzytelności, który w związku z zajęciem przekazał świadczenie organowi egzekucyjnemu, wiedząc, że przed zajęciem dotychczasowy wierzyciel przelał wierzytelność na osobę trzecią, nie korzysta z ochrony przewidzianej w art. 512 k.c.).

Wpłata świadczeń należnych dłużnikowi egzekwowanemu powinna nastąpić do rąk komornika. W wypadku zabezpieczenia - podobnie. Jednakże – jak słusznie stwierdził sąd I instancji - zajęcie dokonane do sygn. Km 2/10 przez komornika przy Sądzie Rejonowym w Oświęcimiu nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, bowiem wpłaty kwot wynikających z niekwestionowanych przez pozwaną faktur miały miejsce na poczet spraw Km 381/10 i Km 387/10. W chwili dokonania zajęcia w tych sprawach - wskutek wcześniejszego dokonania cesji, o której strona pozwana wiedziała - spółka (...) nie była już wierzycielem świadczeń, wynikających z umowy, na podstawie której pozwana płaciła należności z faktur. Wierzycielem tym stał się powodowy Bank i wpłat należało dokonać na poczet powoda.

Nie popełnił sąd I instancji żadnego uchybienia procesowego wskutek odmowy zawieszenia postępowania. Sprawa o wskazanej przez stronę pozwaną sygnaturze dotyczy sporu pomiędzy pozwaną a spółką (...), wynikłego ze złożenia przez pozwaną oświadczenia o odstąpieniu od umowy w części dotyczącej niewykonanych robót. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma to znaczenia – powód wszak dochodzi należności z faktur (...) niezakwestionowanych przez pozwaną i wystawionych przed złożeniem przez nią oświadczenia o odstąpieniu.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zaś wysokość zasądzonej kwoty wynika z § ust. 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.